Müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizə xalqların haqq işidir

50-dən artıq ölkənin ərazisini işğal edən Fransa onların xalqlarına yalnız bədbəxtliklər gətirib. Bəşəriyyətin kolonializm tarixinin qanlı cinayətlərinin çoxu məhz Fransa tərəfindən törədilib. Afrika, Cənub-Şərqi Asiya, Sakit okean, Latın Amerikası ölkələrində Fransa hərbi və bəşəriyyət əleyhinə çoxsaylı cinayətlərin müəllifi olub.

Fransız silahlı qüvvələri etnik və dini mənsubiyyətinə görə yüz minlərlə dinc sakini soyqırımına məruz qoyub. İşğal etdiyi ərazilərin yalnız maddi sərvətlərini talan etməklə, kütləvi qırğınlar törətməklə kifayətlənməyən Paris əsarətdə saxladığı xalqlara öz dillərindən istifadəyə belə qadağalar qoyub. Tarixlərini, mədəniyyətlərini unutdurmağa çalışıb. Həmin ərazilərdə ağalığını əbədiləşdirmək üçün dövlət işlərinə özlərinə sadiq, ağdərililəri təyin edib.

İşğal edib sahib olduqları əraziləri fransızlar əsl fəlakət zonasına, nüvə poliqonuna çeviriblər. Əlcəzairin Reggan və İn Ecker adlanan ərazilərində 11-i yeraltı olmaqla 17 nüvə sınağı keçiriblər. Həmin sınaqların və tullantıların yerli əhaliyə göstərdiyi təsirlərin qiymətləndirilməsindən və müvafiq kompensasiyanın ödənilməsindən boyun qaçıran rəsmi Paris bu günə qədər aşkar edilməmiş kimyəvi, radioaktiv və zəhərlənmiş tullantıların yerləşdiyi ərazilərə dair topoqrafik xəritələri Əlcəzair tərəfinə təqdim etmir. Bu azmış kimi, işğal etdiyi Əlcəzair ərazisinə 5 milyondan artıq mina basdıran Fransa həmin minaların xəritələrini Əlcəzair tərəfinə verməkdən imtina edir. Xatırladaq ki, Əlcəzair mina partlayışından ən çox əziyyət çəkən ölkələrin sırasında birinci yeri tutur.

Fransa ordusu Əlcəzairin 132 il davam edən işğalı dövründə 1,5 milyondan artıq insanı amansızlıqla qətlə yetirib. Fransız ordusunun Mərakeş, Tunis, Mali, Cibuti, Nigeriya, Çad, Seneqal, Vyetnam, Qəmər adaları, Haiti və digər ölkələrdə işğalın ağır fəsadları bu gün də hiss olunmaqdadır.

Fransa özündən təqribən 17 min kilometr uzaqda - Sakit okeanın cənubundakı 5 arxipelaqdan ibarət Fransız Polineziyasında 1966-1996-cı illərdə 200-ə yaxın nüvə sınağı həyata keçirib. Bölgədə ətraf mühit üçün ağır fəsadlarla nəticələnən nüvə sınaqları 170 min nəfər əhalinin həyatına son qoyub. Ən dəhşətlisi də budur ki, beynəlxalq təşkilatların da etdiyi çağırışlara uyğun olaraq, nüvə sınaqlarının vurduğu ziyan qiymətləndirilmir və Fransa tərəfindən müvafiq təzminatlar ödənilmir. Paris heç utanmadan bədbəxtlik bəxş etdiyi insanlara kompensasiya verməkdən yayınır.

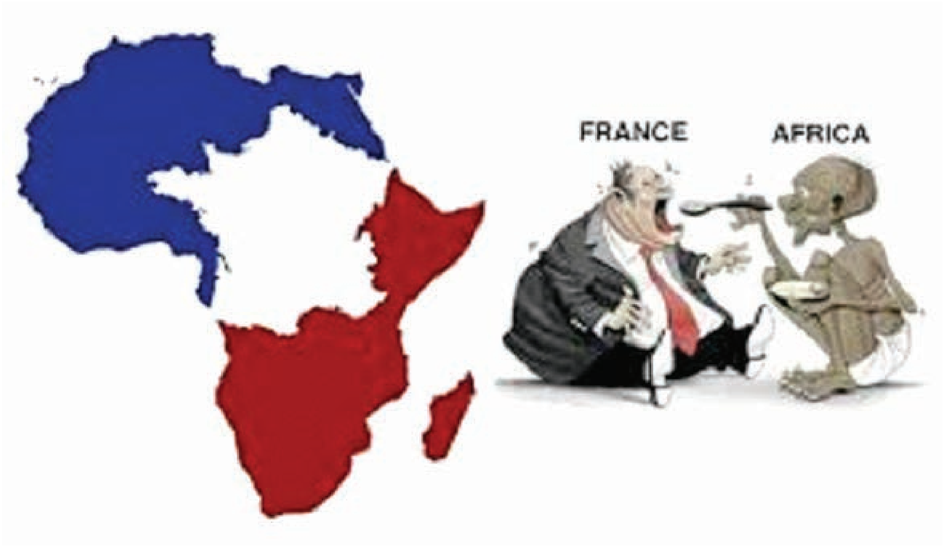

1990-1994-cü illərdə Ruandada Tutsi qəbiləsinin soyqırımında Fransanın məsuliyyət faktını inkar etmək mümkün deyil. 26 mart 2021-ci ildə tarixçilərdən ibarət komissiyanın hazırladığı hesabat Fransa Prezidentinə təqdim edilib. "Fransa, Ruanda və Tutsinin soyqırımı (1990-1994)" adlı sənəddə 1994-cü ildə Ruandada Tutsi qəbiləsinin 800 mindən çox üzvünün qətlə yetirilməsində bu ölkənin böyük məsuliyyət daşıdığı qeyd edilir.

Fransa özünü dünyada insan hüquqları və azadlıqları uğrunda mübarizə aparan bir dövlət kimi təqdim etməyə çalışsa da, bu dövlətin saxtakarlığı, mələk qiyafəli şeytan olduğu hər kəsə məlumdur. Elə bu səbəbdən də Parisin kolonializm siyasətindən əl çəkməkdən başqa çıxış yolu yoxdur. Əgər Fransa bunu könüllü şəkildə etməsə, öz azadlıqları uğrunda mübarizəyə qalxan xalqlar rəsmi Parisi buna məcbur edəcəklər. Bir neçə il əvvəl Malidə və Burkino-Fasoda, eləcə də Nigerdə və Qabonda baş verən hərbi çevrilişlər nəticəsində hakimiyyətə gələn qüvvələr Fransa ilə əlaqələri minimuma endiriblər. İş o yerə çatıb ki, hətta bu ölkələrdə Fransa televiziya kanallarının yayımı da qadağan edilib. Hadisələrin təhlili göstərir ki, Fransa on illərdir soyub taladığı, milyonlarla insanını sorğusuz-sualsız qətlə yetirdiyi keçmiş müstəmləkələri ilə vidalaşmaq üzrədir. Afrika qitəsi Fransadan, onu xatırladan hər şeydən sürətlə uzaqlaşmaq xəttini götürüb. İllərdir zülmə, zorakılığa məruz qalan xalqların müstəmləkəçilik əleyhinə apardıqları mübarizə Fransanı dalana dirəyib. Əsarətdə saxladığı xalqların haqqını Fransa özü könüllü geri qaytarmasa, azadlıqları uğrunda mübarizəyə qalxan xalqların bunu Fransadan zorla alacaqları şübhə doğurmur. Sakit okeanda yerləşən Yeni Kaledoniya və Fransız Polineziyasında baş verən son hadisələr də deməyə əsas verir ki, müstəmləkə imperiyası son illərini yaşayır. Bunu bütün dünya görür. Qalır Fransanın başa düşməsi.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2024.- 1 iyun, № 114.- S.9.